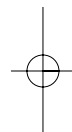
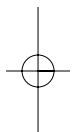
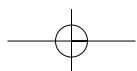

Văduva Díaz (1986)

Pentru Rosa María Armendáriz

|

|

1

Tot anul 1976, în fiecare zi de miercuri și vineri, ofițerul Benítez, cumătrul meu Carlos, vărul meu Pepe și cu mine ne-am adunat să mâncăm la cârciuma din piață a lui don Chucho. Întâlnirea se petrecea de fiecare dată fix la ora două după-amiaza și nicio altă obligație nu ne-ar fi putut strica ritualul. Stăteam îndelung de vorbă, preț de vreo patru-cinci ore. Deveniseră memorabile polemice politice iscate între cumătrul meu și ofițerul Benítez. La fel de memorabil era și rezervorul de bârfe aflate sau inventate de Pepe despre oricine, prin care reușea să facă din viața celei mai mediocre persoane una cu adevărat interesantă.

Într-o însorită după-amiază de vineri, zi de piață în aer liber, ne apucaserăm să comentăm avantajele și dezavantajele recentei devalorizări a monedei noastre. Ofițerul Benítez¹, pe care-l numeam astfel pentru că în tinerețe fusese agent de circulație, iar acum tocmai se pensionase ca funcționar bancar, susținea că măsura guvernului era corectă. Carlos argumenta împotriva: normal ar fi fost, după părerea lui, să se stabilească un control de schimb valutar, la fel cum se proceda în Franța. Pepe, doar de

¹ Binecuvântat

42 GUILLERMO ARRIAGA

dragul de a-i contrazice, își bătea joc și de o părere, și de alta. Eu îi ascultam distrat, fără să iau parte la dispută, când, deodată, în mulțimea de oameni din piață, am zărit o figură cunoscută. Ochii mei trebuie să fi arătat mare mirare, căci cei trei prieteni tăcură brusc și-și întoarseră privirile.

— E văduva Díaz! exclamă Pepe.

Eram surprinși s-o vedem pe văduva Díaz mergând singură printre tarabele din piață. În fapt, era a doua oară în șapte ani când o vedeam ieșind pe stradă. În realitate, văduva Díaz nu era propriu-zis văduvă, căci Juan, bărbatul ei, încă trăia. Povestea acestei familii începuse în urmă cu doisprezece ani. Ea era fiica lui Tomás Galdós, un spaniol care venise în Mexic să facă avere, dar nu avusese noroc. Magdalena Barraza, mama ei, murise în mod stupid la câteva zile după sosirea lor aici: își rupsese coloana alunecând în noroi. Tomás Galdós era un om sever și cu un caracter puternic. Ni-l aminteam ca pe bărbatul certăreț care nu ne mai dădea înapoi mingile ce cădeau în curtea casei sale. Estela, unica lui fiică, spiona timidă prin fereastră ca să ne vadă jucându-ne. Era o fată serioasă, introvertită, cu ochi mari, verzi. Don Tomás n-o lăsa să iasă pe stradă și doar în câteva ocazii am putut-o vedea de aproape.

Pe măsură ce am crescut, am aflat tot mai rar câte ceva despre ea. Acum nu se mai ȳea pe la ferestre și cu atât mai puțin se făcea văzută pe stradă. Într-o zi, când Estela trebuie să fi avut la vreo optsprezece ani, căci era de vârsta mea, s-a măritat. Tatăl ei, posesor al uneia dintre acele minți arhaice convinse că principalul lucru în viață era să ai o solidă stabilitate economică, a căpățuit-o cu un spaniol de-ai lui: Juan Díaz, originar din Navarra, un om cu o poziție destul de bună, patron al unei fierării din

apropiere. „Che” Díaz — așa era poreclit, nu știu de ce — era un om închis și solitar, având ca preocupare de bază să iasă bine cu socoteala banilor. Locuia într-o căsoaie veche cumpărată de la un negustor libanez înecat în datorii. Juan Díaz s-a însurat cu Estela Galdós în ziua în care a împlinit șaizeci și doi de ani.

Lumea vorbea că în acea căsnicie nepotrivită Juan Díaz își impusese repede voința. Temându-se să nu fie înșelat de tânăra soție, spuneau gurile rele, a cusut toate draperiile casei, spre a o împiedica să se mai uite pe fereastră. Nu-i permitea să iasă în oraș, iar când trebuia să o facă, o însoțea și n-o lăsa singură nicio clipă. Ofițerul Benítez, care din când în când juca domino cu el, ne povestea cât suferea „Che” la glumele cu încornorați. Zvonurile despre neînțelegerile lor s-au tot accentuat. Pepe ajunsese să povestească până și că auzise strigăte de durere și de ajutor răzbătând prin pereții vechi ai casei lor. Aveau în serviciu două femei, care se ocupau de treburile generale, cumpărături și menajul căminului.

La scurt timp după căsătorie, „Che” Díaz a hotărât să închidă fierăria. Niciodată nu s-a aflat motivul adevărat, căci afacerea era prosperă. În locul ei s-a înființat o farmacie care nu după mult timp a dat faliment. Din acel moment, prea puține lucruri s-au mai aflat despre familia Díaz. Cu toate acestea, n-au încetat a fi temă de conversație la orice taifas. Se spunea că el o lovea cu brutalitate, că ea își provocase o infinitate de avorturi, ca să nu aibă copii cu el, că, pentru a se răzbuna, „Che” o închidea în pivniță. În fine, bârfele despre cei doi nu mai conteneau, la ele contribuind, fără îndoială, și prolifica imaginație a lui Pepe.

Într-o seară, doctorul García a primit un telefon urgent de la nevasta lui Juan Díaz. „Che” leșinase după cină și

44 GUILLERMO ARRIAGA

nu reușiseră să-l facă să-și recapete cunoștința. A fost internat de urgență într-un sanatoriu privat, unde i s-a pus primul diagnostic: embolie cerebrală. Ulterior a mai intervenit și un stop cardiac. După mai multe zile de terapie intensivă, medicii au reușit să-l stabilizeze. A supraviețuit cu un cost foarte mare: paralizia aproape totală. De atunci nu și-a mai putut mișca decât ochii și puțin mâna dreaptă.

Din acea noapte de acum șapte ani până în ziua când am redescoperit-o în piață, Estela nu mai fusese văzută de nimeni. Se închisese în casă să-și îngrijească bărbatul și mai putea fi zărită doar rareori, când îl scotea la soare pe balcon. Se așeza să tricoteze alături de el, în timp ce Juan Díaz, imobil, privea cu ochi fișți infinitul.

Cum în astfel de situații nu lipsește niciodată un răuvoitor care să se distreze cu necazul altuia, pe Estela au poreclit-o „văduva”. Până la urmă toți s-au obișnuit să-i spună așa. În tot acest timp se știe să fi ieșit din casă o singură dată.

Don Tomás, tatăl ei, se întorsese în satul natal din Spania, unde murise de diabet. În după-amiaza aceea, Estela se duse la biserică să se roage, apoi se claustrase iarăși în casă. Nu s-a aflat să-i fi vizitat nicio altă persoană în afară de doctorul García, care devenise unicul informator despre familia Díaz, căci servitoarele, răspunzând unui ciudat sentiment de fidelitate, refuzaseră întotdeauna până și cel mai mic comentariu legat de stăpânii lor.

Așa că apariția văduvei Díaz în piață ne-a surprins pe toți patru. S-a oprit un moment la o tarabă cu fructe, a cumpărat portocale și a dispărut. N-am mai știut nimic de ea timp de o lună.

2

Era din nou într-o vineri. Tocmai terminaserăm de mâncat o delicioasă *paella*¹ comandată special lui don Chucho pentru a sărbători ziua de naștere a lui Pepe. Ne distram zgomotos, ciocnind halbă după halbă, când Carlos a observat-o din nou.

— Uite-o, uite-o, a spus emoționat.

— Pe cine? l-am întrebat.

— Văduva Díaz.

Era îmbrăcată cu fustă și bluză negre. Ținută sobră. Ochii ei verzi, imobili, păreau să nu vadă nimic în jur. A trecut la câțiva metri de masa noastră și a dispărut. Nu era machiată și avea părul strâns. Mie mi s-a părut atractivă.

— E frumoasă, am comentat.

— Vorbești serios? m-a întrebat Pepe.

— Da.

Pepe a râs:

— Mie mi se pare prea slabă.

Miercurea următoare, Pepe a venit entuziasmat să ne povestească o bârfă despre familia Díaz.

— Ce credeți? ne-a întrebat cu emoție. Ce credeți că s-a întâmplat la mausoleu?

— Ce?

— Cică de o lună de zile le-a dat afară pe cele două servitoare, fiindcă nu mai are bani.

— Le merge așa rău? am întrebat.

— Destul de rău, a continuat Pepe. După câte se pare, toate rezervele li s-au dus pe tratamentele mortului.

¹ Mâncare specific spaniolă, din fructe de mare, carne de pui și porc, orez și sofran.

— Acum înțeleg de ce văduva își face singură cumpărăturile, a dedus ofițerul Benítez.

— Ai ghicit, mă ofițerașule, i se adresă batjocoritor Pepe, ești un adevărat Sherlock Holmes.

3

Am mai întâlnit-o pe văduva Díaz de câteva ori. Mergea întotdeauna țănoșă, solemnă, îmbrăcată invariabil în negru, cu părul strâns. Își făcea repede cumpărăturile și, de îndată ce termina, se îndrepta grăbită spre casă, de unde nu mai ieșea deloc.

Într-o după-amiază, când încă mai aveam de lucru la birou, secretara mi-a anunțat-o pe doamna Estela Díaz. În primul moment n-am știut despre cine era vorba, însă mi-am dat repede seama. I-am cerut secretarei să o poftească înăuntru.

— Bună ziua, m-a salutat sec la intrare.

— Bună ziua.

— Sunt doamna Estela Díaz, mi-a spus, întinzându-mi mâna. I-am strâns-o.

— Da, am avut deja plăcerea să vă cunosc.

— Unde? Nu-mi amintesc.

— Sunteți fiica lui Tomás Galdós. Familia mea locuia peste drum de casa dumneavoastră, pe Retorno 201.

A zâmbit ușor.

— Cred că-mi amintesc... da... da... sunteți unul dintre băieții aceia care jucau fotbal pe stradă.

— Exact. Dar luați loc, vă rog.

M-a privit fix și s-a așezat. Era amabilă atât cât să facă ceva mai plăcută comunicarea, nimic mai mult. În ciuda

distanței enorme pe care o impunea, m-am simțit atras de ea.

— Cu ce vă pot fi de folos? am întrebat-o.

Expresia ei, destul de aspră, s-a schimbat puțin. A respirat adânc și mi-a spus:

— Am venit cu o problemă de familie puțin cam dure-roasă pentru mine. Mi-ați fost recomandat.

— Puteți conta pe încrederea și discreția mea.

— Eu și soțul meu avem unele dificultăți economice și cum dumneavoastră aveți renumele unui bun agent imobiliar...

— Vreți să vindeți casa? am întrerupt-o brusc.

Întreruperea părea să o fi deranjat. Și-a lăsat privirea în jos.

— Da, așa este.

Am vorbit despre demersurile necesare în vederea vânzării și am stabilit onorariul meu. Am fixat o nouă întâlnire și și-a luat rămas-bun cu indiferență, fără ca asta să mă împiedice a mă simți atras de ea în continuare.

În ziua următoare trebuia să ne întâlnim iarăși la prânz, în piață, și mă gândeam să le povestesc prietenilor despre noua mea clientă. Totuși, am preferat să n-o fac, ceva în mine m-a împiedicat. După-amiaza s-a scurs din nou între discuții bizantine și bârfe aprinse.

Trei zile mai târziu, Estela a venit iarăși la birou. Din nou m-a salutat tăios și rece. A început imediat să vorbească despre motivele care o aduseseră la mine. Avea la ea actele casei, planurile și alte documente. Nu a permis nicio clipă schimbarea subiectului de discuție. Și-a desfăcut hârtiile pe birou, afirmând cu convingere că locuința trebuia vândută cu cel puțin trei milioane de pesos. Eu i-am dat de înțeles că prețul era prea mare, dat

fiind că piața bunurilor imobiliare începea să scadă. I-am propus ca sumă de plecare două milioane și jumătate.

— Aș vrea să ne consultăm și cu soțul meu, mi-a spus. V-ar deranja să veniți până la noi? Știți, el nu poate ieși din casă.

— Da, știu, i-am spus.

M-a privit cu mirare și a bâiguit ceva ce n-am reușit să înțeleg. Mi-a propus o întâlnire peste două zile. Am acceptat.

„Mausoleul”, casa aceea mare în care locuia, era pentru mine un loc de legendă. În copilărie mi se spunea că pe-acolo bântuiau fantome, iar eu mă temeam și să trec prin fața ei. Astfel că a merge la ea acasă avea de data aceasta o dublă motivație: să cunosc spațiul intim al Estelei și să trec, în sfârșit, peste pragul fantasmagoric al mausoleului.

Cum întotdeauna mi s-a părut că punctualitatea este o lipsă de curtoazie, am venit la întâlnire cu cincisprezece minute întârziere. Ea mi-a deschis ușa și m-a examinat din cap până-n picioare.

— Credeam că nu mai veniți, domnule Ruiz, mi-a spus pe ton de reproș.

— Mă scuzați, a intervenit ceva.

M-a poftit înăuntru și, printr-un coridor strâmt, am ajuns în salon. Casa era așa cum mi-o imaginasem. Mare, întunecoasă, cu mobilă puțină, covor ros, scară cu balustradă de marmură, sofa tapițată cu catifea roșie, lămpi enorme din cristal și câteva bibelouri de porțelan. M-am uitat la draperii și n-am găsit niciun indiciu cum că ar fi fost cusute. În primul moment n-am observat figura neajutorată a lui „Che” Díaz în scaunul său cu roțile. Era așezat într-un colț și părea un obiect de mobilier în plus. Aproape că m-am îngrozit. Estela s-a apropiat grăbită, l-a sărutat, l-a mângâiat pe cap și a îngenunchat lângă

el. În fața mea se afla o femeie complet diferită de cea cu care avusesem de-a face mai înainte. Era tandră, suavă, blândă.

— Dumnealui este domnul despre care ți-am vorbit, dragul meu. A venit în legătură cu casa.

Juan Díaz a mișcat imperceptibil din ochi. M-am înfiorat. M-am apropiat stânjenit.

— Bună ziua, domnule, i-am spus pe un ton nesigur.

A închis pleoapele în semn de salut. Părea o iguană tolănită la soare. Văduva îl mângâia cu delicatețe.

— Juan, domnul Ruiz vrea să vorbim despre prețul casei.

Invalidul și-a mișcat cu dificultate mâna dreaptă. Estela i-a luat-o într-ale ei.

Am început să vorbim toți trei despre preț și aici îl includ și pe el, pentru că a participat cu adevărat. Prin mișcări ale mâinii sau doar cu privirea, ne dădea de înțeles ceea ce voia, cu ce era de acord și cu ce nu.

Am ajuns la o hotărâre. Prețul de plecare avea să fie de două milioane șase sute cincizeci de mii de pesos.

După ce am terminat, Estela m-a condus să-mi arate casa. Era enormă. Avea opt dormitoare, dintre care numai unul era mobilat. Ceea ce dovedea că, în pofida tuturor lucrurilor, continuau să doarmă împreună. Era inexplicabil. Nu puteam să concep că ar mai fi avut chiar și cea mai neînsemnată relație de cuplu. Cu toate acestea, între ei părea să existe o mare dragoste. Pe fiecare perete, în fiecare colț, erau fotografii cu ei doi sărutându-se, îmbrățișându-se, iubindu-se.

Mi-am luat rămas-bun. El mi-a răspuns cu privirea, ea cu un surâs larg.

Vineri m-am întâlnit cu prietenii. Carlos și ofițerul au început să polemizeze pe tema socialismului. Carlos

50 GUILLERMO ARRIAGA

susținea că doar o revoluție socialistă, în stilul cubanez, ar fi putut scoate țara din impas. Benítez, dimpotrivă, era de părere că sistemul mexican își găsise calea proprie, ca să nu mai spunem că în Cuba era dezastru. Nu-i ascultam, deși îi auzeam. Mă gândeam întruna la Estela, mai ales acum, de când îi descoperisem firea atât de tandră. Mă atrăgea din ce în ce mai mult. Discuțiile politice începeau să mi se pară seci și banale. Simțeam că în viață erau de rezolvat mistere mai importante.

Miercurea următoare, în timp ce mâncam, văduva Díaz a trecut pe lângă noi și m-a salutat cu o mișcare imperceptibilă din cap, căreia i-am răspuns cu un „bună ziua”. Ea și-a continuat drumul, lăsând în urmă-i, la masa mea, un trio de curioși.

- Da’ cum de te cunoaște?
- Nu știam că vă salutați.

Le-am explicat în linii mari contactul pe care-l avusesem cu ea, vizita recentă, întâlnirea cu bărbatul ei. Toți trei mă priveau uimiți, de parcă aș fi fost un astronaut de curând revenit din spațiu. M-au copleșit cu întrebări și n-am părăsit cârciuma până la ora nouă, când nu mai rămăseseră în piață decât don Chucho și noi. Am plecat cu dureri de cap. Cumătrul meu, care mă cunoștea pe toate fețele, mi-a zis:

— Am impresia că ești pe cale să te-ndrăgostești de văduvioară.

Am tăcut. Avea dreptate.

4

Am dat un anunț în ziar pentru vânzarea casei, dar a trecut o lună fără ca nimeni să mă sune. Am cerut ca

literele „DE VÂNZARE” să fie îngroșate și am reușit să trezesc interesul unei singure persoane, care oferea patru sute de mii de pesos. Văduva Díaz a luat legătura cu mine telefonic.

- Domnule Ruiz, ce s-a mai întâmplat?
- Doar o persoană m-a sunat.
- Cât oferă?
- Patru sute.
- E nebun.

Au mai trecut o lună, două, trei și nimic. Solitarul cumpărător și-a ridicat oferta la cinci sute de mii și mi-a spus că era suma maximă pe care era dispus s-o plătească.

Într-o dimineață, secretara mi-a anunțat-o pe Estela. A intrat în birou cu ochi plânși.

— Domnule Ruiz, avem nevoie urgent de bani, ce se întâmplă?

I-am explicat.

- Vindeți-o cu prețul ăsta, mi-a cerut.
- E păcat s-o dați așa prost.
- Vindeți-o, nu mai avem niciun ban, a început să plângă.

— Pot să vă împrumut.

— Vindeți-o, vă rog, mi-a spus și a ieșit brusc.

Am stabilit termenii afacerii și familia Díaz s-a mutat într-un apartament cu un singur dormitor. Figura lui Juan într-un spațiu atât de redus dobânda un relief de-a dreptul grotesc. Pentru un ochi străin părea un obiect nelalocul lui.

În ziua în care ne-am dus să semnăm actele la notariat, am îndrăznit s-o invit pe Estela la masă. Doream s-o cunosc mai bine. Mi-a răspuns cu un „nu” categoric. Am insistat și a sfârșit prin a accepta o cafea. Întâlnirea s-a

52 GUILLERMO ARRIAGA

dovedit a fi incomodă și tensionată, din pricina cumplitei răceli cu care m-a tratat.

Cum eu mă oferisem să mă ocup și de perfectarea actelor privind noul apartament, am revăzut-o. Cu această ocazie s-a arătat ceva mai afabilă. Din nou i-am făcut o invitație la masă și, spre surprinderea mea, a acceptat.

Ne-am dus la un restaurant chinezesc unde, întâmplător, Estela mai fusese să mănânce și cu bărbatul ei. Prilej pentru a-mi povesti ce mult îl iubea, cât de bun fusese cu ea, ce greu suportase boala lui și tristețea ce-o apăsă pentru că nu avusese un copil de la el. Vorbea cu o sinceritate totală. Ochii îi străluceau. I-am cerut să-mi spună pe nume.

— Nici nu știu cum vă cheamă.

— Ramiro, i-am spus.

— E un nume frumos, a zâmbit, într-un unic accent de cochetărie pe care am reușit să i-l ghicesc.

Despre ceea ce s-a mai întâmplat apoi nu-mi amintesc bine. Doar atât, că după ce am mâncat ne-am urcat în mașină și, într-un acces de curaj, i-am declarat dragostea mea și faptul că mă înnebunea de-a dreptul. Am încercat s-o sărut. A întors capul, ca să-mi evite buzele. N-a țipat la mine, nici nu s-a arătat supărată, dar n-a mai scos un cuvânt tot restul drumului. Când am ajuns în fața casei ei și am vrut să-i cer scuze, a coborât din mașină, a închis portiera și, fără să clipească, a intrat în clădire.

După acest incident n-am mai știut nimic de ea. Nu m-am mai dus la întâlnirile de miercuri și vineri: mă săturasem. Simțeam că pierdusem ceva important din viață. Eram dezamăgit și supărat pe mine însumi: mă purtasem prosteste.

Într-o după-amiază, când toată lumea plecase de la birou, iar eu rămăsesem să termin o lucrare, mi-a bătut

cineva la ușă. Am deschis și m-am trezit față în față cu Estela. Părea agitată. N-o mai văzusem de opt luni.

A intrat. Respira cu dificultate. M-a privit deznădăduită.

— Pofțiți... pofțiți... luați loc, vă rog, i-am spus.

A făcut doi pași și s-a întors brusc spre mine.

— E adevărat că vă plac?

— Da, știți deja.

— Vreți să faceți dragoste cu mine?

N-am știut ce să-i răspund, dar în mod inconștient capul meu părea să fi consimțit, căci ea a interpretat gestul ca pe un „da”.

A început să se descheie la bluză cu mișcări mașinale. Înlemnisem.

— Am nevoie de bani, mi-a spus cu voce întretăiată. A sfârșit prin a-și scoate bluza. Stătea nemișcată în mijlocul încăperii, goală pe jumătate. Era frumoasă. A trecut-o un frison.

— Am nevoie de bani, a repetat. Dați-mi cât puteți, asta este tot ce vă pot oferi. Și-a scos sutienul și l-a aruncat pe jos. Și-a acoperit sânii cu brațele. A tras cu putere aer în piept. Pe gât i-au apărut pete roșietice.

— Știți...

— Oricât puteți...

— Nu aveți de ce să faceți asta, i-am spus. Am luat bluza de jos și i-am întins-o. M-a privit surprinsă. Tremura.

— Pot să vă dau banii fără să fie nevoie de nimic altceva, am continuat.

S-a prăbușit plângând într-un fotoliu. Și-a acoperit sânii cu bluza. Continua să plângă. N-o văzusem niciodată atât de frumoasă. Îmi venea s-o îmbrățișez, s-o sărut, s-o iubesc. Printre suspine, mi-a povestit că-l iubea mult pe Juan, că-l iubea din tot sufletul ei și că era pe moarte.

54 GUILLERMO ARRIAGA

Că avea nevoie de bani și mă ruga s-o ajut. M-am apropiat de ea s-o liniștesc. Părea distrusă, îndurerată. Am plâns și eu și am luat-o în brațe. Încet-încet s-a calmat. S-a îmbrăcat, în timp ce eu mă uitam în altă parte.

Mai senină, mi-a explicat că Juan intrase în comă și că nu mai avea bani să plătească spitalizarea. Medicii îi dădeau speranțe mari de recuperare. Dragostea ei mi s-a părut mai presus de orice și am vrut să i-o salvez. M-am dus la casa de bani, am luat douăzeci de mii de pesos și i i-am dat. Mi-a mulțumit, mi-a întors spatele și a plecat.

5

După cinci zile Juan a murit. Am asistat la înmormântare însoțit de Carlos, Pepe și ofițerul Benítez. Am fost, împreună cu cele două servitoare, singurele persoane prezente. Estela n-a fost de față.

După o lună a murit și ea. Medicii au spus că fusese vorba de o mai veche afecțiune respiratorie. Eu știu c-a murit de tristețe, că a murit de dragoste. M-am dus cu prietenii mei la înmormântare. Nu m-am oprit din plâns toată după-masa.